

4. *Fény és árnyék* (R.: Tüdös Klára Fsz.: Ajtay Andor, Bulla Elma, Nagykovácsi Ilona). Megjelent DVD-n 2007-ben a *Magyar klasszikusok* sorozat 34. darabjaként. A filmről bővebben: Z. Karkovány Judit: Kinek az emlékére? Füredi História, 2006./2. sz. 11-13. p.
5. Dizseri Eszter: Zsindelyné Tüdös Klára. Budapest, 1994. 77. p.
6. A festőről bővebben: Z.Karkovány Judit: Protiwinsky Ferenc, balatonfüredi festőművész. Balatonfüred, 2005.

NÉMETH LÁSZLÓ

BALATON-FÜRED FÜRDŐ IVÓKÚRA POHARAI

Balatonfüred múltjára vonatkozó adatok a XIII. század óta folyamatosan találhatóak. A Balaton környékének egyik leggyorsabban fejlődő települése lett, részben a XVIII. században, de látványosan a XIX. század első felétől. Köszönhette a már korábban híressé vált gyógyvíz forrásainak, „savanyú-víz” kincsének. A reformkor társadalmi lendülete nagyban hozzájárult Füred gyógyhelyi forgalmának növekedéséhez. A fürdőhelyet a távoli vidékek nemesei, polgárai, az ország híres, neves politikusai, személyiségei gyakran felkeresték.

Hasonlóan az Európában akkor már ismert nagyobb fürdőhelyek szokásaihoz, a XIX. század közepső évtizedeitől itt is megjelentek az ivókúra poharak. Ezeket a vendégek szívesen vásárolták, belőlük ittak, emlékül vitték magukkal, és otthonaikban őrizték.

Az emlékpoharak metszetein nemcsak a híres foglalt-forrás a „Kút” képe, de gyakran a „Templom”, a „Fürdőház”, a „Horváthház”, a „Vendégfogadó”, sőt a „Színház” is előfordul.

Feljegyzések szerint a füredi kút – ma Kossuth Lajos forrás – pavilonépületét 1802-ben állították, majd 1853-ban nyerte el végső formáját. A kút a fürdő jelenleg is létező jelképévé vált. A híres

Horváth-ház 1798-ban, a színház mint a Dunántúl első magyar kőszínháza 1831-ben, az új fürdőház 1836-ban, a kerek templom 1846-ban, a hidegfürdő 1866-ban épült fel.

A füredi poharak alakja igen változó, több darab összehasonlításával sem található azonos forma. Feltételezhető, hogy a poharakat különböző helyről szállították, készítői nem ismertek. Elsősorban magyar hutákra kell gondolnunk, mint például Bártfa, Parád, esetleg Lukafa, de stílus alapján cseh vagy osztrák beszerzés is lehetséges.

A díszítő csiszolásokban viszont – úgy az ábráknál, mint a feliratoknál – sok esetben egyértelmű a hasonlóság vagy azonosság, ezért elképzelhető, hogy a különböző helyről érkező poharak gravírozása talán egy környékbeli műhely munkája.

Az üvegtetek díszítő színezése legtöbbször bíborvörös pácolással történt, de gyakoriak a színtelen poharak is. Ritkábbak a fehér színű, úgynevezett tejüvegből készült, vagy réteges-üveg példányok. A poharakon évszámot nem jelöltek, megjelenésük az 1840-es évektől történhetett.

A balatonfüredi kúrapohár a műkereskedelemben ma már alig található, kedvelt történeti emlékké, kuriózzummá vált.

Irodalom:

Borsos Béla: Korai magyar fürdőkúra-poharak. = Orvostörténeti Közlemények. 1971. 60-61. sz., 249-263. p.

A Balatonfüredi Helytörténeti Egyesület köszönetet mond mindazoknak, akik 2006. évi adójuk 1%-ával (131 467.- Ft) támogatták. Az összeget a „Füredi História” kiadására és megemlékezések lebonyolítására fordítottuk.

Kérjük, hogy 2007. évi adójuk 1 %-ával is támogassák tevékenységünket.

Adószámunk: 18918421-1-19